

NAMAZ VE ORUÇ VAKİTLERİ

Dünyanın en kuzeyinde, kutuplara en yakın yerleşim yeri olan Norveç'in Tromso şehrine iki seyahat gerçekleştirip gözlemler yaptık. Bu sayede gecenin göstergesinin olmadığını, gündüzün göstergesinin de Güneş değil, aydınlık olduğunu bildiren ayetleri keşfettik.

Namaz, vakitle sınırlı bir ibadettir. İster güven, ister korku isterse hastalık veya sıkıntı¹ hali olsun, ne olursa olsun, vaktinin dışına çıkarılamaz. Allah Teâlâ, bunun sebebini şöyle açıklamıştır:

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا

Namaz müminlere, vakitle sınırlı olarak farz kılınmıştır.² (Nisâ 4/103)

Oruç da günün belli vakitlerinde tutulur. Oruçla ilgili olarak da şöyle buyurulmuştur:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَسْبَغَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ
ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ

Fecden (kızılığın olduğu taraftan) ak çizgi kara çizgiden sizce, tam ayırt edilinceye kadar yiyin için, sonra orucu geceye kadar tamamlayın. (Bakara 2/187)

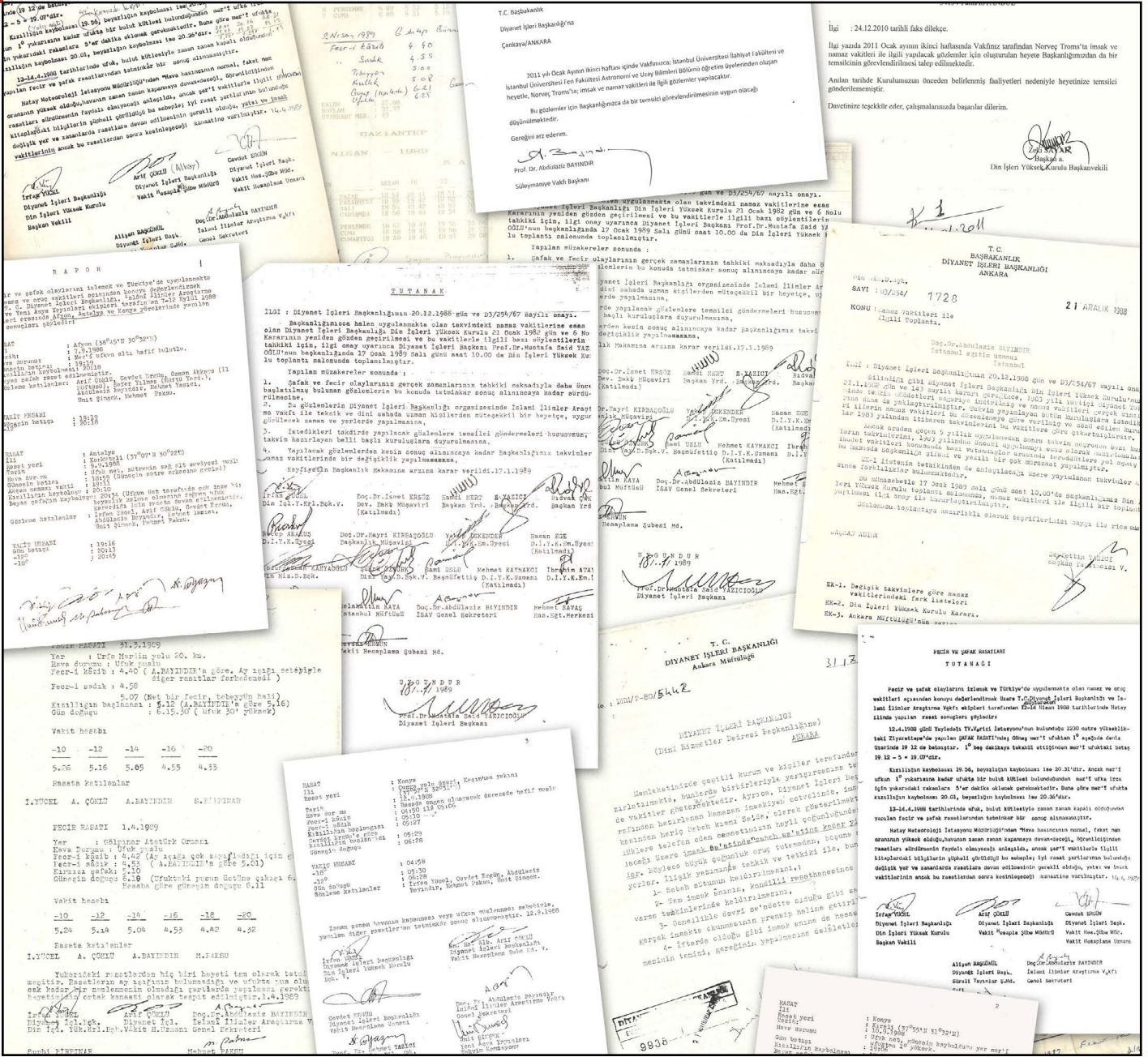
Eskiden namaz ve oruç vakitlerini tespit için gözlem yapılırdı; şimdi takvime bakılmaktadır. Takvimler, hesap ölçüleri belirlenmeden yapıldığı için,

özellikle imsâk ve yatsı vakitleri, her yerde sıkıntıya sebep olmakta, kutup bölgelerinde ise işkenceye dönüşmektedir.

Kur'ân'da vakitler için hesap ölçülerinin konduğunu bildiren ayetler vardır. O ölçüleri bulabilmek için ayetler ışığında sayısız gözlemler yaptık. Uzman ekiplerle üç kere kutup bölgesine, bir kere de ona yakın bölgeye giderek Güneşin doğmadığı ve batmadığı günlerde namaz vakitleri ile ilgili tespitlerde bulduk. Bunlar bizim, Allah'ın yarattığı tabiat ayetlerini, indirdiği Kur'ân ayetleriyle birlikte okuyarak Muhammed aleyhisselâmın uygulamalarını anlamamızı ve vakitlerin hesap ölçülerini bulmamızı sağladı.

Sonra Ekvatordan kutuplara kadar, her noktanın takvimini yapıp internet üzerinden yayınladık. Gerçek kutup bölgelerinde, gerekse başka bölgelerde yaşayan çok sayıda Müslüman, takvimimizle ilgili gözlem ve kanaatlerini bizimle paylaşınca bulduğumuz ölçülerin doğruluğu, bize göre kesinleşti.

BAŞYAZI - NAMAZ VE ORUÇ VAKİTLERİ

Fotoğrafta Görünenler: 1987'den sonra yapılan gözlem raporlarıdır. Her bir raporun altında Diyanet İşleri Bakanlığı yetkilileri ve Abdülaziz Bayındır'ın imzası vardır.

Takvim Çalışmaları

İbadet vakitleri ile ilgili ilk takvim çalışması Tanzi-mat'tan sonra yapılmıştır. Gazi Ahmed Muhtar Paşa (1839-1919), İslah-ı Takvim adlı eserinde, imsak vak-ti için astronomik tanın esas alındığını, genel kabu-lün aksine bunun 19° sayıldığını, buna 2,5 derecelik ilave ile Güneş ufku 21,5° altında iken imsak ve sa-bah namazı vakitinin başlamış sayıldığını yazmış ve şunları eklemiştir:

“Güneş doğdu ufkuna 21,5 derece yaklaştığı zaman imsak vakitinin başladığı konusunda ittifak vardır. Takvimlerdeki imsak hesabı ona göredir. Bu da fecr-i sadık'tan öncesini gösteriyorsa da sadece ihtiyat için böyle yapılmıştır. Çünkü fecr-i sadıkın, Güneş ufka 19 derece yaklaştığında başladığı hu-susu ittifakla kabul edilmiştir³.”

Bu gün bu takvim, Türkiye’de ve İslam ülkelerinin çoğunda uygulanmaktadır. Türkiye Diyanet İşleri

Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, 21 Ocak 1982 günü aldığı bir kararla, şöyle bir düzeltme yapmıştır:

"Yatsı, imsak ve sabah namazı vakitlerinin tespitinde Güneşin 16 derece ufku altında bulunmasının esas alınmasına ve buna ± 4 dakika temkin (yatsı ve sabah namazı vakitleri için + 4 dakika, imsak vakti için -4 dakika) süresi ilave edilmesine... karar verildi." Kararın gerekçesi şöyle açıklanmıştır:

"Bilindiği üzere namaz vakitlerinin hesapla tespitinde fecr ve şafak olaylarının, Güneşin ufuk düzleminin kaç derece altında iken başladığının doğru olarak bilinmesine ihtiyaç vardır. Konu ile ilgili eski kitaplarda bu hususta verilen bilgiler, 16 dan 21'e kadar değişmekte ve kesinlik arz etmemektedir. Bu konudaki en son ilmi araştırma ve incelemeleri gösteren "Explanatory Supplement To The Astronomical Ephemeris And Nautical Almanac" adlı eserde (sh. 399) tan ışımalarının (focr ve şafak olaylarının) Güneşin alçalma açısıyla orantılı olarak değişen ilmi grafik ve ölçüleri verilmiştir. Bu bilgilere göre tan (focr ve şafak) olaylarındaki kızılık üst sınırının ufukta kaybolma zamanı, Güneşin alçalma açısı 15 olduğu an başlamakta, bazı atmosfer şartlarında bu durum 16 oluncaya kadar devam etmektedir. 16 de ise bütün atmosferik şartlar altında kızılığın tamamen kaybolduğu anlaşılmaktadır."

Din İşleri Yüksek Kurulu yanıltılmıştır; ilgili kaynakta böyle bir bilgi yoktur. Zaten karar uygulanamamıştır. Diyanetin bugünkü uygulamasında Güneş ufka 18 derece yaklaştığı zaman imsak ve sabah namazı vakti; akşam ufku 17° altına indiği zaman da yatsı namazının vakti başlatılmaktadır. Türkiye'de Diyanet takvimi dışındaki takvimler Güneş ufku 21,5 derece altında olduğunda imsak ve yatsı namazı vaktini başlattıkları için Diyanet takvimi, diğerlerinden iyidir.

İstanbul'da bulunan İslami İlimler Araştırma Vakfı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve takvim çıkaran kuruluşlarla işbirliği yapılarak bir çalışma başlatılmış, Diyanetin konuya ciddiyetle eğilmesi sebebiyle fıkıh kitaplarındaki esaslara uygun birçok gözlem yapılmıştı. Üç yıl kadar süren bu çalışmaların tamamına, İslami İlimler Araştırma Vakfı Genel Sekreteri sıfatıyla katıldım. Ne yazık ki varılan sonuçlar, Diyanet tarafından dikkate alınmadığı gibi, takvim çıkaran

diğer kuruluşlar tarafından da dikkate alınmadı.

Ahmet Muhtar Paşa'nın, Kur'an'ın koyduğu ve Allah'ın Elçisinin uyguladığı ölçüler yerine astronominin koyduğu ölçülere dayanarak takvim yapması, dengeleri bozmuştur. Astronomide tan veya fecir, atmosferin üst tabakalarında Güneş ışıklarının, yıldızlarla gözlemci arasına gelişine göre belirlenir. Onlar yıldız gözlemi yaptıklarından ufukla değil, zayıf ışıklı yıldızları görmeye engel olacak ışıklarla ilgilendirler. Bu büyük hata yüzünden seher vakti ve fecr-i kâzib kavramları kaybolmuş, sabah namazı, imsak ve yatsı vakitleri, vaktinin dışına taşınmıştır.

Bu büyük yanlış gözler önüne sermek için Süleymaniye Vakfı – Din ve Fitrat Araştırmaları Merkezi olarak Türkiye'nin değişik yerlerinden yaptığımız yeni gözlemlere kutupları da kattık. 2011 yılı Ocak ayının ikinci haftası ile Haziran ayının dördüncü haftasında, Dünyanın en kuzeyinde, kutuplara en yakın yerleşim yeri olan Norveç'in Tromso şehrine iki seyahat gerçekleştirip gözlemler yaptık. Bu sayede gecenin göstergesinin olmadığını, gündüzün göstergesinin de Güneş değil, aydınlık olduğunu bildiren ayetleri keşfettik. Ayrıca namaz ve oruç vakitlerinin kutup bölgelerinde de hem hesapla hem gözlemlerle belirlenebileceğini ve hesabın ölçülerinin Kur'an'da ayrıntılı olarak açıklandığını gördük.

Bütün bunlara ek olarak 11.01.2013 günü Dünyanın en kuzeyinde bulunan Svalbard adasında Longyearbyen'de gözlemler yaparak Güneş ufku 10 derece altında iken bile günlük namaz vakitlerinin gözlemlenebildiğini tespit ettik. Sonra 12.01.2013 günü Tromso'da bu konuda yaptığımız uluslararası bir ilmî toplantıda varılan sonuçları tartıştık ve 12-13.01.2013 günleri, o ilim heyetinin de katıldığı gözlemler yaptık.

Elimizdeki bilgilere göre, alanında yapılmış ilk çalışma budur. Din ile fitratın ve din ile bilimin ittifakını göstermesi açısından da önemlidir.

kh

Notlar

1. Bkz. Bakara 2/238-239 ve Nisâ 4/101-103.
2. Zemahşeri, Mahmud b. Ömer, (öl. 538 h.) el-Keşşâf, Beyrut 1407, c. 1, s. 561
إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا مَحْدُودًا بِأَوْقَاتٍ لَا يَجُوزُ إِخْرَاجُهَا عَنْ أَوْقَاتِهَا عَلَى أَيِّ حَالٍ كُنْتُمْ ، خَوْفٌ أَوْ أَمْنٌ.
3. Ahmet Muhtar Paşa, Islah'ut Takvim, İstanbul, s. 68.